

не се опитват да разбират децата, техните специфични затруднения. Учителите не разбират и диференциациите в кварталите. Оказва се, че по-бедните, „камбожанците“ и „пришълците“ отпадат много по-рано от училищата в кварталите „Факултета“ и „Христо Ботев“. В смесените училища ромските деца, които най-често са „местни“, също лесно отпадат или са принудени да се преместят. А една от причините е именно неразбирането на учителите на затрудненията, които децата изпитват.⁵⁸ След проведено наблюдение в „Камбожа“ стана ясно, че децата там не знаят български. За тях българският се явява чужд език. А повечето от учителите казват, че децата трябва да са равнопоставени в училище, да имат равни права и задължения. Тук под претенциите за равни права се прикрива изключването на другия. Така местните деца лесно отпадат от смесените училища, а пришълците лесно отпадат от кварталните училища.

Друго типично качество, което притежават „циганите“, е, че раждат много: „Човек, който само ражда“ (уч.18); „първото което е, че те имат по 5, по 6 деца“ (уч.21). Така, от една страна, „те“ се възползват от децата си, от детските, а, от друга страна, мнозинството се чувства заплашено от малцинството – по-малкото, но с потенциал да нарасне значително. Така позициите ще се нарушат, тъй като мнозинството има претенцията, че тъкмо защото „ние“ сме повечето, трябва да се очаква и изисква „те“ да станат като „нас“.

Друга типична характеристика за „циганите“, която често им се приписва, е, че те са изостанали: живеят в колиби, без водопровод, но то не е толкова често срещано, колкото краденето. Това, че са по-изостанали, води до една друга характеристика, че те са по-мръсни: „Да живееш на равно със коня, вътре, във мръсотията, да гледаш едното дете на земята, или че една, много често, по-големите гледат по-малките дечица“ (уч.14). Тази типизация ограничава взаимодействието между децата: „Казват, че ромчетата не се къпят и миришат.

⁵⁸ Вж. „Учителите за учениците от ромски произход“, в която подробно се описват заредените с проблеми отношения учител-ученик и проблемите на децата от ромски произход в рамките на задължителното образование.